

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Čj.: 092 116/99-5072
Signatura: bi2cs111

Oblastní pracoviště č. 9 Hradec Králové
Okresní pracoviště Jičín

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Škola:	Základní škola Na Daliborce Hořice, Žižkova 866, 508 01 Hořice
Identifikátor ředitelství:	600 092 470
IZO:	102 718 377
Ředitelka školy:	Mgr. Jaroslava Grossová
Zřizovatel:	Město Hořice, Jungmannova 342, 508 19 Hořice
Příslušný školský úřad:	ŠÚ Jičín, Denisova 1073, 506 01 Jičín
Termín inspekce:	24. - 27. května 1999
Inspektoři:	Mgr. Jiří Jetel PaedDr. Markéta Stuchlíková
Předmět inspekce:	Posouzení činnosti školy ve vybraných částech dle § 18 odst. 3, 4 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů. Podmínky a průběh vzdělávání
Označení dokladů a ostatních materiálů, o které se zjištění opírá:	Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení č.j. 2770/97 vydané ŠÚ Jičín dne 27. 10. 1997, Výroční zpráva školy za školní rok 1997/98, rozvrh hodin pro školní rok 1998/99, vzdělávací program Základní škola č.j. 16847/96-2 s úpravami a doplňky schválenými MŠMT ČR dne 25. 8. 1998 pod č.j. 25018/98-22, tematické plány, individuální studijní plány žáků s vývojovou poruchou učení, zápisy z pedagogické rady, třídní knihy, personální dokumentace pracovníků školy, podkladová inspekční dokumentace, přehled o čerpání rozpočtu, Program protidrogové prevence na školní rok 1998/99, protokoly z laboratorních cvičení z fyziky, školní sešity žáků.

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI A JEJICH HODNOCENÍ

Základní škola Na Daliborce Hořice je zálohovou organizací bez právní subjektivity. V tomto školním roce je organizována jako devatenácti třídní škola (z toho 12 tříd náleží k 1. stupni školy). Ve tomto školním roce se ve škole vzdělává celkem 457 žáků. Součástí školy je i školní družina s kapacitou 75 žáků.

1 Hodnocení materiálně technických podmínek výchovně vzdělávací činnosti

Materiálně technické zajištění bylo posuzováno především vzhledem k výuce předmětů sledovaných v inspekční činnosti (český jazyk, občanská nauka, matematika, fyzika, zeměpis, přírodověda).

Většina výuky probíhala v učebnách kmenových tříd. Část učeben 1. stupně školy je umístěna v nedaleké budově bývalé mateřské školy, která byla přidělena ke škole rozhodnutím MěÚ Hořice od školního roku 1997/98. Tím se prostorové možnosti školy zvýšily a získané prostory byly plně přizpůsobeny pro výuku. Většina učeben školy je vybavena starším nábytkem.

Materiálně technické vybavení pro výuku sledovaných předmětů na 1. stupni školy je většinou zajištěno na velmi dobré úrovni. Žáci mají k dispozici nové, moderní učebnice. Pro výuku je k dispozici dostatek názorných učebních pomůcek. Dle potřeby vyučujících českého jazyka jsou zakupovány zejména publikace s pravopisnými cvičeními, docvičovacími úkoly apod. V poslední době byly zakoupeny i videokazety a výukové počítačové programy zaměřené na pravopis, tvarosloví, nápravu dyslexie a dysgrafie. Z didaktické techniky jsou používány zejména radiomagnetofony, zřídka zpětný projektor a videotechnika.

Učebnice a pracovní sešity používané pro výuku v jednotlivých ročnících jsou od různých nakladatelů (Prodos, Alter, Pedagogické nakladatelství a. s.). V rámci postupné inovace učebnic dojde (i z důvodů úsporných) ke sjednocení učebnic v rámci jedné řady vydávané Pedagogickým nakladatelstvím. Pracovní sešity budou školou zakupovány pouze pro nižší ročníky 1. stupně, kde se jeví jejich využití jako účelné (žáci vyšších ročníků by měli již sami umět vytvořit pracovní zápis). Tím by mělo dojít i k snížení velkých finančních částek každoročně vynakládaných na nákup učebnic a pracovních sešitů pro 1. stupeň školy.

Pro výuku sledovaných předmětů na 2. stupni školy je vybavení učebnicemi zajištěno na běžné úrovni. Veškeré používané učebnice mají platnou schvalovací doložku MŠMT ČR a jsou zpracovány v souladu s osnovami přijatého vzdělávacího programu Základní škola. Pro žáky jsou zajištěny v dostatečném počtu. V rámci výuky jednotlivých předmětů jsou většinou užívány učebnice jedné řady, čímž je zajištěna jejich návaznost v postupných ročnících. Pro výuku však není k dispozici dostatek dalších aktuálních a doplňujících informačních materiálů (časopisy, odborné a populární publikace, videokazety). Učitelská a žákovská knihovna je doplňována novými tituly v závislosti na finančních možnostech. Při výuce byly využívány především informační materiály získané vyučujícími mimo školu.

Vybavení kabinetů učebními pomůckami je většinou na nižší úrovni. Řada pomůcek je již zastaralá a nefunkční. Postupné doplňování novými učebními pomůckami probíhá vzhledem k nedostatku finančních prostředků velmi pomalu. V kabinetu českého jazyka převažuje fond starších učebních pomůcek – audiokazety, diapozitivy, výukové tabule, fotografie spisovatelů. Obrazový materiál, různé pomůcky pro výuku i nástěnné tabule si většina vyučujících připravuje svépomocí.

Množství nových učebních pomůcek pro výuku zeměpisu je nedostatečné. K výuce jsou používány zastaralé školní atlasy (z roku 1989) i některé zeměpisné mapy. Uložení zeměpisných map není bezpečně a přehledně provedeno. Vhodné školní videokazety a výukové programy chybí.

Pro výuku předmětu občanská výchova si vyučující většinu materiálů k jednotlivým tématům připravují sami. Dále využívají např. knížky s psychologickými testy, dostupné

propagační materiály i videokazety, noviny, časopisy, atd. Často texty kopírují a vytvářejí vlastní přehledy a názorné materiály.

Pro výuku fyziky byla nově rekonstruována odborná učebna, která je vybavena pracovními stoly pro konání laboratorních cvičení a žákovských pokusů (rozvody elektrického proudu do stolů, centrální rozvod vody a plynu). Učebna však není zcela efektivně využívána (část výuky fyziky probíhá v neodborných učebnách a nevhodná je i skutečnost, že tato odborná učebna zároveň slouží jako kmenová třída). Vybavení učebny základní didaktickou technikou je nedostatečné (pouze videopřehrávač s jedním televizním monitorem uzavřeným ve skříni). V přilehlém kabinetu fyziky jsou umístěny učební pomůcky. Uspořádání učebních pomůcek však není dostatečně přehledné. Část pomůcek je nefunkční a určená k vyřazení. Z učebních pomůcek především chybí demonstrační elektrické měřicí přístroje. Žákovské soupravy pro pokusy z fyziky jsou většinou funkční a v dostatečném počtu.

Materiálně technické podmínky jsou z hlediska zajištění výuky hospitovaných předmětů hodnoceny průměrně.

2 Hodnocení psychohygienických podmínek

Organizace vyučovacích hodin odpovídala psychohygienickým požadavkům. V průběhu sledovaných hodin byly dodržovány i základní didaktické zásady.

Rozvrh hodin je sestaven v souladu s ustanovení § 9 odst.1 až 3 vyhlášky MŠMT ČR č. 291/1991 Sb., o základní škole.

Učebny, v kterých probíhala sledovaná výuka, jsou většinou dostatečně prostorné, světlé a odpovídají hygienickým požadavkům. Stísněnější prostorové podmínky jsou pouze ve třídě 3. C. Pracovní místa žáků jsou vybavena nábytkem, který svojí velikostí je přiměřený tělesnému vzrůstu žáků. U části starého nábytku je zapotřebí provést jeho obnovu.

Většina učeben 1. stupně je účelně vybavená pro výuku a svojí estetickou výzdobou vytváří vhodné a podnětné pracovní prostředí. Na výzdobě tříd se vedle nástěnných obrazů, názorných výukových materiálů a informačních nástěnek podílí i výtvarné a rukodělné práce žáků. V rámci tříd je vymezena část prostoru pro relaxaci žáků. Relaxační prostor s kobercem je využíván i pro některé pracovní činnosti žáků v rámci výuky.

Kmenové třídy 2. stupně svojí strohou výzdobou a vybavením vytvářejí méně podnětné pracovní prostředí. Po estetické stránce mají značné nedostatky. V některých kmenových učebnách je nutné provést renovaci obkladů stěn a jejich vymalování, nátěry podlah, zajistit výměnu poškozených a nefunkčních žaluzií, provést renovaci nevyhovujícího osvětlení.

Fyzikální podmínky (teplota, intenzita osvětlení, čistota ovzduší), v nichž probíhala sledovaná výuka, byly podle subjektivního hodnocení plně vyhovující pro práci žáků.

Pitný režim žáků je zajišťován pravidelným denním prodejem ovocných a mléčných nápojů. V přízemí budovy je umístěn i nápojový automat.

Pro relaxaci žáků o velké přestávce slouží část venkovní plochy před budovou školy, která je opatřena lavičkami a stoly pro tenis.

Dosud neodstraněným problémem jsou vlhké a plesnivé omítky v suterénu školy, kde jsou umístěny šatny.

Psychohygienické podmínky jsou celkově hodnoceny průměrně.

3 Hodnocení personálních podmínek

Pedagogický sbor na 1. stupni školy je stabilizovaný. Z hlediska věkové struktury převládají učitelé mladšího věku. Z dvanácti vyučujících pouze dva nesplňují podmínku příslušné odborné způsobilosti. Z celkového počtu 105 hodin českého jazyka týdně na 1. stupni je bez odborné a pedagogické způsobilosti vyučováno 8,6 % hodin, bez odborné způsobilosti 6,7 % hodin. Z celkového počtu 57 vyučovacích hodin matematiky je 24,5 % hodin vyučováno učiteli bez požadované odborné způsobilosti. Výuka přírodovědy je vedena plně kvalifikovanými učiteli.

Na 2. stupni školy je výuka českého jazyka vedena vyučujícími s plnou odbornou a pedagogickou způsobilostí. Téměř veškeré hodiny občanské nauky vyučuje vyučující s plnou odbornou a pedagogickou způsobilostí (bez odborné způsobilosti je vyučována jen 1 hodina týdně v 8. ročníku). Výuka obou sledovaných přírodovědných předmětů je částečně zajištěna vyučujícími bez odpovídající kvalifikace. Výuku fyziky zajišťují dva učitelé, z nichž jeden nesplňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti (absolvent ČVUT Praha). Z tohoto důvodu je 57 % vyučovacích hodin fyziky vyučováno nekvalifikovaně. Obdobná situace je ve výuce zeměpisu, kde z celkového počtu 12 hodin je 83,3 % vyučovacích hodin vedeno učiteli bez požadované odborné způsobilosti. Tato nepříznivá situace je důsledkem výrazných personálních změn, které nastaly ke konci minulého školního roku odchodem 2 učitelů přírodovědných předmětů.

Celkově jsou jak personální struktura pedagogického sboru, tak i jeho stabilita hodnoceny průměrně.

4 Plnění učebních osnov

Výuka v 1. - 8. ročníku probíhá podle učebních dokumentů vzdělávacího programu Základní škola, schváleného MŠMT ČR dne 30. dubna 1996 pod č. j. 16847/96-2. Pouze v 9. ročníku dobíhá výuka podle upravených učebních dokumentů č. j. 18730/91-20.

Týdenní hodinové dotace v jednotlivých ročnících i minimální počty týdenních hodin u všech sledovaných předmětů jsou v souladu s učebním plánem. Tematické plány, které byly vypracovány vyučujícími pro jednotlivé předměty (po ročnících), svým obsahem zahrnují učivo stanovené učebními osnovami. Učivo je v tematických plánech časově rozčleněno do jednotlivých kalendářních měsíců, návaznost učiva mezi postupnými ročníky je dodržena. Mírné zpoždění v probíraném učivu bylo zjištěno ve výuce fyziky.

Při porovnání obsahu probraného učiva zapsaného v třídních knihách s obsahem učiva stanoveného učebními osnovami nebyly zjištěny rozdíly. Laboratorní práce z fyziky jsou průběžně konány v doporučeném počtu hodin. Z vlastní hospitační činnosti vyplývá, že učební osnovy jsou ve všech sledovaných předmětech průběžně naplňovány. Obecné a specifické cíle jsou naplňovány na běžné úrovni (výrazně lepší výsledky v oblasti plnění cílů jsou dosahovány na 1. stupni školy).

Pro žáky s vývojovými poruchami učení jsou zpracovány individuální vzdělávací plány, které byly při výuce respektovány. Odborná péče o tyto žáky je především zajišťována na 1. stupni školy.

Rozvoj speciálních schopností a zájmů žáků je prováděn v rámci zavedeného systému volitelných předmětů, nepovinných předmětů a zájmových kroužků. Do 7., 8. a 9. ročníku byly zařazeny vždy dva volitelné předměty, jejichž nabídka vycházela ze zájmů žáků a možností školy (v návaznosti na sledované předměty není zaveden žádný volitelný předmět). Z nepovinných předmětů je nabízen sborový zpěv a informatika. Pestrá a bohatá je nabídka zájmových kroužků. Pod vedením učitelů pracuje ve škole celkem 18 zájmových kroužků. V rámci jejich činnosti je realizováno 10 rozdílných zájmových zaměření.

V rámci vzdělávacího programu je pro žáky 7. ročníku každoročně pořádán lyžařský výcvikový kurz, který je veden instruktory s platným osvědčením o absolvování kurzu lyžařského instruktora. Pro žáky 1. a 2. ročníku je zajišťován plavecký výcvik v Plavecké škole Trutnov. Součástí výuky a výchovy žáků na 1. stupni školy je i dopravní výchova. V teoretické části výuky učitelé postupují podle vypracovaných plánů pro jednotlivé ročníky. Pro výuku jsou k dispozici pracovní listy a testy dopravní výchovy. Praktická výuka dopravní výchovy je organizována pro žáky 4. ročníků základních škol na dopravním hřišti v Jičíně v rámci akce BESIP zajišťované referátem dopravy OkÚ Jičín (v okresním kole dopravní soutěže obsadilo družstvo mladších žáků 2. místo).

Plnění učebních osnov je prováděno na běžné úrovni. Potřeby žáků a rozvoj schopností žáků jsou zajištěny na velmi dobré úrovni.

5 Hodnocení z hlediska kvality vyučování

1. stupeň školy

Na 1. stupni školy byla sledována úroveň kvality výuky v hodinách českého jazyka, matematiky a přírodovědy.

Český jazyk

Pro sledované hodiny bylo charakteristické kvalitní metodické vedení s využitím problémových otázek, názorných pomůcek, zařazováním zábavných forem práce, vhodným začleněním relaxačních chvil. Tabule byla vždy pro práci vzorně připravena.

K výuce bylo přistupováno tvořivým způsobem, vhodně byl propojován komunikační přístup s gramatickým učivem, při konkrétních operačních činnostech s jazykovými projevy a s jejich úseky byly využívány především induktivní postupy. Metody práce a formy výuky byly voleny přiměřeně k věku a schopnostem žáků.

Ve výuce dovedností s jazykem a vědomostí o něm vyučující vycházeli ze základního dětského sklonu ke konkrétním operacím s jevy vnějšího světa a při hře a společné činnosti nenásilně usměrňovali nejjednodušší spontánní dětské komunikační aktivity.

V hodinách literárních byly v nejnižších ročnících hlavními aktivitami žáků zážitkové čtení a naslouchání. U starších dětí byla rozvíjena dovednost vypravovat o přečteném, vystihnout obsah a smysl textu. Dovednost žáků dobře ústně a písemně komunikovat byla podporována pozitivním hodnocením pokroků jednotlivých dětí. Tím bylo posilováno i jejich zdravé sebevědomí.

Výslednou vysokou efektivitu hodin umocnilo zejména respektování didaktických zásad, využívání vstupní a průběžné motivace, účelné řízení výuky, účelné využití vyučovacího času, využití okamžité zpětné vazby a analýzy chyb, vytváření prostoru pro individuální potřeby a schopnosti žáků i prostoru k dostatečnému procvičování učiva.

Jazyk všech vyučujících byl kultivovaný. Vhodná modulace hlasu vyučujících napomáhala vytvářet vstřícnou atmosféru. Poutavou motivací byl vzbuzován zájem žáků o učivo. Od žáků bylo vyžadováno, aby se ústně vyjadřovali výstižně, pregnantně a zřetelně.

Všechny akcentované výchovné aktivity ve sledovaných hodinách podporovaly rozvoj složek dětské osobnosti – poznatkové, citové i volní struktury. Požadavky soustředěnosti a porozumění byly v hodinách rovněž preferovány.

Podmínky výuky – uspořádání a vybavení učeben vzhledem k činnostem a cílům hodin a psychohygienické zásady – estetická úroveň učeben, členění hodin, relaxace a tempo výuky byly v hodinách na odpovídající úrovni.

Matematika

Vyučovací hodiny byly pečlivě připraveny a velmi dobře vedeny jak po stránce didaktické, tak i metodické. Výuka měla výrazný činnostní charakter, žáci byli vedeni k aktivnímu zapojení do procesu učení.

Organizace práce byla na velmi dobré úrovni (hodiny většinou začínaly matematickou rozcvičkou, na kterou navazovala další činnost žáků, v závěru hodin bylo prováděno celkové zhodnocení práce žáků). Při výuce byly využívány pestré a aktivizující formy a metody práce (matematické soutěžní hry, hádanky, křížovky, doplňovačky, početní skládačky, problémové úlohy, samostatná i skupinová práce). Do průběhu výuky byly vhodně zařazovány relaxační chvílky.

Ve výuce byl kladen důraz na rozvíjení logického a abstraktního myšlení i na zvládnutí pamětního počítání. Žáci byli vedeni k osvojení základních matematických pracovních postupů a dovedností, k samostatnosti při řešení zadaných úkolů, uvědomování si postavení čísel na číselné ose. Současně byli žáci vedeni k pracovní kázni, osvojení základních společenských norem slušného chování, osvojení základních zásad zdravotní hygieny a psychohygieny, osvojení správné techniky psaní.

Průběžně byla uplatňována kontrolní zpětná vazba k ověření míry porozumění učiva i ke kontrole stavu práce, správnosti postupů a přiměřenosti pracovního tempa. Průběžně bylo prováděno i hodnocení práce žáků s cílem stimulovat žáky a pozitivně je motivovat pro další činnost.

Žáci spontánně a se zájmem se zapojovali do výuky a byli vedeni k sebehodnocení své i společně vykonané práce. Prokazované vědomosti a dovednosti žáků i míra osvojení základních poznávacích a pracovních postupů byly na velmi dobré úrovni.

Ve výuce bylo využíváno individuálního přístupu, diferenciací v pracovních postupech i diferenciací v náročnosti a množství zadávaných pracovních úkolů. V některých třídách byly schopnosti i intelektová úroveň žáků na výrazně rozdílné úrovni.

Projev vyučujících byl kultivovaný, se snahou o přesné a výstižné formulování úkolů a otázek. Zároveň i žáci byli vedeni k úplnému a přesnému vyjadřování.

Ve vyučovacích hodinách byla vytvořena zdravá pracovní atmosféra. Výuka probíhala v prostředí důvěry, v kterém byly rozvíjeny pozitivní a vzájemně vstřícné vztahy jak mezi učiteli a žáky, tak i mezi žáky navzájem.

Ke zvýšení účinnosti výuky byla využita řada vhodných názorných pomůcek. Efektivita většiny hodin byla nadprůměrná.

Přírodověda

Při výuce bylo většinou vycházeno z vlastních přírodovědných poznatků žáků, nové poznatky byly uváděny do širších souvislostí a vztahů, společné znaky byly zobecňovány. Důraz byl kladen na propojení teorie s přírodní skutečností a praxí.

Žáci byli postupně vedeni k získávání představy uceleného obrazu přírodního světa, k uvědomování si stavby přírodních látek a jejich využití. Současně byl u žáků vytvářen pozitivní vztah k přírodě a vztah k odpovědnosti za uchování zdravého životního prostředí.

Vzhledem ke stanoveným cílům jednotlivých vyučovacích hodin byly používány vhodné pracovní postupy a při výuce byly využívány aktivizující formy práce. Žáci byli dostatečně zapojováni do samostatné i týmové práce a byl jim dán i dostatečný prostor pro vyjádření svých poznatků a názorů.

Žáci se zapojovali se zájmem do výuky, prokazované vědomosti žáků byly na velmi dobré úrovni. Hodnocení žáků bylo uváděno do vzájemných relací a odpovídalo předvedeným výkonům. Sešity žáků jsou účelně a pečlivě vedeny.

V hodinách byla vytvořena tvůrčí pracovní atmosféra. Organizace vyučovacích hodin odpovídala psychohygienickým zásadám, efektivita hodin byla spíše nadprůměrná. Při vyučování bylo využito vhodných názorných pomůcek vlastní výroby, křížovek, doplňovaček a názorného obrazového materiálu.

Vyučovací hodiny na 1. stupni školy byly didakticky a metodicky velmi dobře vedeny, jejich základními znaky byla pestrost, pozitivní vztah k žákům, rozvoj smyslu žáků pro kooperaci a vzájemnou toleranci. Celkově je kvalita výuky na 1. stupni hodnocena vzhledem k vysoké efektivitě většiny sledovaných hodin nadprůměrně.

2. stupeň školy

Na 2. stupni školy byly sledovány vyučovací hodiny fyziky, zeměpisu, občanské výchovy a českého jazyka. Vzhledem k nemoci jedné z vyučujících českého jazyka byly tyto vyučovací hodiny navštíveny jen v některých ročnících.

Český jazyk

Výuka na 2. stupni byla vedena v tradičním stylu. V hodinách převažovaly klasické formy – frontální výklad doprovázený řízeným rozhovorem, práce s učebnicí, zápis do sešitů. Vyučovací hodiny měly přiměřený spád s dobrou organizací práce.

Struktura mluvnických hodin byla podřízena primárnímu cíli – osvojení poznatků o jazyce a zvládnutí technik jazykové analýzy. V hodinách literárních byla prioritou interpretace významová a obsahová, uvědomělé čtení přiměřeně náročných textů. Poukazem na vhodnou, také jazykově a stylisticky vzorovou četbu byli žáci podněcováni k vlastnímu čtení.

Prokazované vědomosti a dovednosti žáků byly většinou na dobré úrovni.

Při písemných projevech sledují učitelé jejich jazykové a pravopisné ztvárnění.

Kvalita výuky českého jazyka byla ve zhlédnutých hodinách hodnocena spíše nadprůměrně.

Občanská výchova

Sledované hodiny byly zaměřeny na témata - sebepoznání a sebevýchova, člověk ve světě ekonomiky.

Obsah učiva, hloubku dosahování cílů a metody i formy práce v hodinách vyučující přizpůsobila možnostem svých žáků, přihlédla k jejich potřebám a zájmům. Převažující frontální styl výuky byl doplňován skupinovou prací.

Sledované hodiny byly pestré, s motivačním nábojem a spádem, s různým charakterem zadávaných úkolů a činností pro žáky, s prvky aktivního učení. Zajímavými jsou zejména různé psychologické testy, které vyučující zařazuje do hodin dle časových možností.

Výklad učiva byl velmi dobře připraven po stránce metodické i didaktické. Hlavní metodou výkladu byl kvalitně řízený heuristický rozhovor, při kterém byli žáci vedeni i k samostatnému přemýšlení a vyjádření vlastního názoru.

Použité metody i formy výuky umožňovaly aktivní zapojení všech žáků do procesu učení. Vyučující podporovala schopnost žáků samostatné a kultivované argumentace, sledovala jejich aktivitu a zároveň dbala na dodržování principů jazykové správnosti a přiměřeného jazykového vyjadřování žáků.

Žáci dokázali samostatně řešit zadané úkoly, zhodnotit zprávy z denního tisku i aplikovat vlastní zkušenosti a poznatky.

Vyučující v průběhu výuky akcentovala témata a problémy z běžné denní praxe i obecné ekonomické problémy, regionální témata, globální problémy lidstva, dané učivo tak co nejvíce spojovala s konkrétním životem v současnosti, vysvětlovala učivo na příkladech z praktického života jednotlivých lidí a ze společenského dění.

Prioritním úkolem, který sleduje vyučující u žáků posledních ročníků, je umět obhajovat své názory a postoje, být schopen o nich diskutovat a polemizovat s lidmi jinak smýšlejícími, uvědomovat si jejich právo na jiný názor i nezbytnou hranici tolerance.

V hodinách převládala tvořivá atmosféra, při řešení úkolů žáci účinně spolupracovali.

Úroveň výuky občanské výchovy je hodnocena nadprůměrně.

Přírodovědné předměty - fyzika, zeměpis

Ve výuce sledovaných přírodovědných předmětů byly přístupy a metody práce jednotlivých vyučujících na rozdílné úrovni. Na jedné straně byly vyučovací hodiny s malou produktivitou a nízkou efektivitou, v kterých převládal nezáživný výklad učitele a pasivní přijímání hotových poznatků žáky. Na druhé straně byly vyučovací hodiny charakterizované profesionálním (někdy až rutinním) přístupem vyučujících, se snahou o využití aktivizujících metod práce a produktivní myšlenkové činnosti žáků. Odrazem toho byla i rozdílná kvalita výuky.

Přesto většina zhlédnutých vyučovacích hodin fyziky a zeměpisu měla řadu společných rysů. Vyučovací hodiny měly jasně určené cíle v oblasti poznávací, převládala u nich klasická stavba (prověření znalostí, výklad, shrnutí). Při vyučování byly především využívány frontální postupy práce a hlavní metodou výuky byl řízený rozhovor. Mnohdy však bylo možné volit efektivnější formy a metody práce vzhledem ke schopnostem žáků i cílům hodin (např. problémové vyučování, práce s informacemi, týmová práce).

Vyučující se většinou snažili o vyvozování poznatků ve spolupráci se žáky a o uvádění nových poznatků do širších souvislostí a vztahů. Větší důraz však mohl být kladen na samostatnou tvůrčí činnost žáků.

Při výuce byly většinou dodržovány základní didaktické zásady. V závěrečném časovém rozvržení hodin však chyběl prostor pro zhodnocení práce žáků.

K motivaci a stimulaci žáků bylo vedle verbálních metod využito referátů, žákovských a demonstračních pokusů. Aktivita ani zájem žáků většinou však nebyly vysoké. Prokazované vědomosti a dovednosti žáků v poznávacích a praktických úlohách byly celkově na průměrné úrovni. Komunikační dovednosti žáků byly na úrovni odpovídající jejich možnostem a schopnostem. Nároky kladené ze strany vyučujících na žáky byly většinou přizpůsobeny průměrným a slabším žákům (jejich počet ve třídách 2. stupně převládá). Tomu bylo přizpůsobeno i hodnocení znalostí žáků. Individuální přístup a diferenciací vzdělávacích postupů nebyly výrazně uplatněny.

Vztahy mezi vyučujícími a žáky byly otevřené a korektní. Ve většině vyučovacích hodin byla vytvořena vhodná a přirozená pracovní atmosféra.

Použité učební pomůcky byly většinou účelně zvoleny a efektivně využity. Z didaktické techniky byla použita pouze videotechnika.

Předepsaná laboratorní cvičení z fyziky jsou průběžně zařazována. Formální i obsahová úroveň zpracování protokolů z laboratorních cvičení je dobrá. Taktéž úroveň vedení sešitů žáků je dobrá.

Pozitiva:

výuka fyziky

- práce s učebnicí, konání demonstračních pokusů, objevující se snaha o ověřování poznatků experimentální činností žáků,

výuka zeměpisu

- snaha o aktivizující formy práce a aktualizaci učiva, využívání videotechniky, pečlivé vedení žákovských sešitů.

Negativa:

výuka fyziky

- výrazné rozdíly a výkyvy v úrovni vedení výuky (na nižší kvalitě výuky se odráží i neúplná odborná a pedagogická způsobilost učitele), zažitý a někdy málo podnětný styl práce, ustrnulé metody a formy práce, nižší nároky kladené na žáky, nevyužití přirozené zvědavosti a zájmu žáků v nižších ročnících, málo efektivní využívání podmínek nově rekonstruované učebny, nižší využívání samostatné experimentální činnosti žáků se soupravami pro pokusy z fyziky ve výuce,

výuka zeměpisu

- menší míra samostatné tvůrčí práce žáků s využitím zeměpisných atlasů.

Úroveň výuky ve sledovaných přírodovědných předmětech je celkově hodnocena průměrně.

6 Hodnocení z hlediska výsledků vyučování

Hodnocení je prováděno na základě pozorování při hospitační činnosti a na základě posouzení některých dílčích aktivit a výsledků v oblasti výchovně vzdělávací činnosti školy.

1. stupeň školy

Z hodnocení kvality výuky českého jazyka vyplývá, že vyučující kladou patřičný důraz na technickou stránku výuky čtecích a psacích dovedností a vytvářejí základy systémového poznávání jazyka na odpovídající úrovni. Při rozvoji písemného projevu volí vyučující útvary, které korespondují s probíraným učivem a sledují jejich obsahovou a formální výstavbu.

Rozvíjení nezbytných dovedností žáků a vytváření potřebných návyků je podporováno ze strany učitelů průběžnou motivací a jejich snahou pěstovat v žácích smysl pro spolupráci. Žáci jsou navyklí účinně se podílet na společné činnosti.

Ve sledovaných hodinách matematiky byl důraz kladen na pamětní počítání a zvládání základních početních výkonů. Úroveň osvojení základních pracovních postupů, poznávacích dovedností i komunikativních dovedností byla u žáků na velmi dobré úrovni. V průběhu výuky byli žáci důsledně vedeni k pracovní kázi a osvojení základních norem slušného chování.

V hodinách přírodovědy byl kladen důraz na postupné vytváření uceleného obrazu přírodní skutečnosti. Žáci byli vedeni k vyvozování vztahů a vzájemných souvislostí. Učili se i samostatně tvůrčí práci s informacemi. Prokazované vědomosti a dovednosti žáků byli na velmi dobré úrovni.

Ve vyučovacím procesu byly uplatňovány mezipředmětové vztahy, které významně napomáhaly k utváření uceleného systému poznatků.

2. stupeň školy

Ve sledovaných vyučovacích hodinách přírodovědných předmětů se výrazně projevovala skutečnost, že poměrně velký počet nadaných žáků odešel ze školy do

víceletého gymnázia. Snížený intelektový potenciál žáků ve třídách se zde projevuje nejen na poklesu průměrného prospěchu tříd, ale i na míře účasti a výsledcích žáků v soutěžích a olympiádách. K největším úspěchům v tomto školním roce patřilo 7. místo v okresní olympiádě ze zeměpisu a 4. místo v okresním kole matematické soutěže “Pythagoriády”.

Ve výuce přírodovědných předmětů by bylo účelné mnohem výrazněji uplatňovat individuální přístup a diferenciaci, více využívat návaznosti na dovednosti a pracovní návyky žáků, které získali na 1. stupni školy. Větší důraz lze klást i na samostatnou činnost žáků, osvojení práce s informacemi a na využívání nových aktivizujících forem práce, které by byly přiměřené věku i schopnostem žáků. Prokazované dovednosti žáků byly většinou na průměrné úrovni ve vztahu k věku a intelektu žáků.

V předmětu občanská výchova byli žáci vedeni k osobní zodpovědnosti a ke kritickému myšlení jako základu pro uvážlivé a vhodné jednání v životě. Vědomosti a zkušenosti, zprostředkované i osobní, které žáci získávali, především pozitivně ovlivňovaly jejich hodnotovou orientaci a postoje.

Jedním z témat občanské výchovy byla i výchova k využívání médií, ve které byli žáci podněcováni k samostatnému a odpovědnému přístupu ke světu médií a jejich smysluplnému využití. Žáci ve sledovaných hodinách dokázali získané vědomosti a dovednosti aplikovat v různých situacích, úkoly řešili úspěšně.

Komunikační úroveň žáků (v ústním i psaném projevu) ve sledovaných předmětech se jevila na úrovni odpovídající věku a schopnostem žáků.

V průběhu sledované výchovně vzdělávací činnosti žáci prokazovali osvojení základních norem slušného chování a vystupování. Postoje žáků a jejich hodnotové orientace se jevily jako vhodné a přiměřené k jejich věku.

K formování a rozvoji osobnosti žáků pozitivně přispívá i řada kulturních a výchovných akcí organizovaných školou pro žáky, které jsou začleněny v ročním plánu školy.

Ve škole je zvýšená pozornost věnována výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance. Výchovná práce v této oblasti probíhá plně v souladu s pokynem MŠMT ČR č.j. 14 423/99-22. Zvláštní pozornost je věnována třídám žáků, kde již k projevům sociálně negativních jevů došlo. Veškeré problémy, které se v této oblasti ve škole vyskytly byly okamžitě a účinně řešeny ve spolupráci s rodiči a dalšími kompetentními orgány. V rámci řešení byla přijata přiměřená represivní opatření, jak vyplývá ze zápisů z pedagogických rad. Ve většině řešených případů bylo příčinou nevhodné sociální zázemí žáků. K výchově proti sociálně negativním jevům je i velmi vhodně využíváno věcného obsahu učiva občanské výchovy.

V rámci programu protidrogové prevence se uskutečnily ve všech třídách besedy s “peer aktivisty”. Žáci 8. a 9. ročníku se účastnili komponovaného pořadu (v pražském kině Blaník) na téma “Drogy a kriminalita” a “Drogy a sex”. Vlastní program protidrogové prevence je velmi kvalitně zpracován (uvádí analýzu současného stavu, způsob realizace preventivního programu, diferenciaci protidrogové strategie podle věku žáků, způsoby vyhodnocení účinnosti a efektivity programu). Program stanovuje konkrétní cíle v oblasti výchovné i konkrétní úkoly v oblasti spolupráce s rodiči žáků, oddělením péče o rodinu, sociálním kurátorem, protidrogovým koordinátorem, policií i MěÚ Hořice.

V prevenci sociálně negativních jevů je důraz kladen na dostatečnou nabídku vhodných volnočasových aktivit, které umožňují výchovu ke zdravému životnímu stylu, podporují rozvoj osobnosti a pozitivně ovlivňují postoje žáků a jejich hodnotový systém.

V důsledku přijatých účinných preventivních opatření se podařilo ve škole vytvořit příznivé psychosociální klima.

Škola v rámci svých možností vytváří prostor a podmínky pro všestranný rozvoj žáků. Z hlediska výsledků vyučování je škola celkově hodnocena spíše nadprůměrně (výrazně lepších výsledků je dosahováno na 1. stupni školy).

ZÁVĚRY

Materiálně technické zabezpečení výuky, psychosociální podmínky i personální zajištění výuky je na běžné úrovni.

Výuka hospitovaných předmětů probíhala v souladu s učebními osnovami přijatého vzdělávacího programu. Kvalita výuky i výsledky vyučování na 1. stupni školy jsou na nadprůměrné úrovni. Na 2. stupni školy jsou v jednotlivých předmětech již výraznější rozdíly v kvalitě výuky. Přesto bylo možné vzhledem k velmi dobré efektivitě většiny sledovaných hodin hodnotit celkově kvalitu výuky spíše nadprůměrně.

Z hlediska rozvoje osobnosti žáků - utváření jejich všeobecné vzdělanosti, kulturnosti, hodnotových orientací a postojů je škola hodnocena spíše nadprůměrně.

Podmínky a průběh vzdělávání jsou hodnoceny celkově spíše nadprůměrně.

Při inspekci nebylo zjištěno porušení obecně závazných právních norem.

Podmínky pro výkon inspekce byly velmi dobré.

Doporučení k další činnosti školy:

- usilovat o provedení postupné rekonstrukce a renovace vnitřních prostorů hlavní budovy školy (provedení izolace suterénních prostorů proti vlhkosti, rekonstrukce zatemnění oken, nátěry podlah, obnova obkladů, vymalování učeben, obnova lavic a židlí, renovace osvětlení, atd.),
- provést dovybavení učeben základní didaktickou technikou,
- větší pozornost věnovat dovybavení přírodovědných kabinetů (zeměpisné mapy, atlasy, videokazety a výukové programy, demonstrační elektroměřící přístroje),
- zajistit vhodnější a přehlednější uložení učebních pomůcek (zeměpisné mapy, vyřazení zastaralých a nefunkčních pomůcek v kabinetu fyziky),
- rozvrhově zajistit účelnější a efektivnější využívání odborné učebny fyziky a chemie,
- pokusit se sjednotit úroveň výuky fyziky, zvýšit náročnost kladenou na žáky přiměřeně k jejich schopnostem a snažit se o výraznější začlenění žáků do přírodovědných soutěží a olympiád,
- nadále věnovat pozornost i zapojování žáků do zájmových útvarů a akcí organizovaných školou,
- zajistit sjednocení učebnic pro jednotlivé vyučovací předměty v rámci jedné vydávané řady a dokončit jejich inovaci,
- při hospitační činnosti na 2. stupni školy sledovat zhodnocování dovedností a pracovních návyků žáků získaných na 1. stupni, uplatňování diferenciac ve výuce, přiměřenost náročnost kladenou na žáky, využívání moderních metod a forem práce (v nižších ročnících přiměřených přirozené hravosti a zvědavosti žáků, ve vyšších ročnících se zaměřením na samostatnou tvůrčí práci žáků, na schopnost práce žáků s informacemi), sledovat i způsob hodnocení práce žáků v závěru hodin,
- v rámci možností školy zavést v návaznosti na přírodovědné předměty volitelný předmět,

